

Akhlaq-i zīstī

i.e., Bioethics Journal

2023; 13(38): e13

The Bioethics and Health
Law InstituteMedical Ethics and Law
Research CenterInternational Association
of Islamic Bioethics

The role of Moral Intelligence and Resilience in predicting Psychological Security of Students

Masoud Hasani Alghar^{1*}, Mohamad Mehdi Najafi Lahijani², Hamze Khayami Abiz³

1. Department of Accounting, Bozorgmehr University of Qaenat, Qaen, Iran.

2. Department of Counseling, Hormozgan University, Bandar Abbas, Iran.

3. Department of Counseling, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: Psychological security is one of the important dimensions that must be paid special attention to along with the acquisition of knowledge; Therefore, the present study was conducted with the aim of investigating the role of moral intelligence and resilience in predicting the psychological security of accounting students.

Methods: The present study is descriptive-correlational. The statistical population included all male and female undergraduate students in accounting of Bozormehr Qaenat University in the academic year 2022-23 and 225 people were selected from the statistical population by available sampling method; And they responded to the moral intelligence questionnaires of Lennick & Kiel (2007), Connor & Davidson resilience (2003) and the short form of Maslow psychological security (1952). In data analysis, Pearson correlation test and multiple regression analysis method were used in addition to using SPSS 25 software.

Ethical Considerations: This research was conducted in accordance with the ethical principles of Helsinki and the informed consent of the individuals.

Results: The results showed that the relationship between moral intelligence and resilience with psychological security was positive and significant ($p < 0.01$). Also, moral intelligence and resilience in total had the ability to predict 1.45% of psychological security changes.

Conclusion: Based on the findings, it can be concluded that moral intelligence and resilience are variables related to increasing the psychological security of students.

Keywords: Moral Intelligence; Resilience; Psychological Security; Students

Corresponding Author: Masoud Hasani Alghar; **Email:** masoudhasani347@gmail.com

Received: February 01, 2023; **Accepted:** February 25, 2023; **Published Online:** November 18, 2023

Please cite this article as:

Hasani Alghar M, Najafi Lahijani MM, Khayami Abiz H. The role of Moral Intelligence and Resilience in predicting Psychological Security of Students. *Akhlaq-i zisti, i.e., Bioethics Journal*. 2023; 13(38): e13.

انجمن بین‌المللی اخلاق زیستی اسلامی مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی انستیتو اخلاق زیستی و حقوق سلامت

مجله اخلاق زیستی

دوره سیزدهم، شماره سی و هشتم، ۱۴۰۲

نقش هوش اخلاقی و تاب‌آوری در پیش‌بینی امنیت روان‌شناختی دانشجویان

مسعود حسنی القار*^۱، محمدمهدی نجفی لاهیجانی^۲، حمزه خیامی آبیژ^۳

۱. گروه حسابداری، دانشگاه بزرگمهر قائنات، قائن، ایران.

۲. گروه مشاوره، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران.

۳. گروه مشاوره، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: امنیت روان‌شناختی، از جمله ابعاد مهمی است که در کنار کسب علم باید به آن توجه ویژه شود؛ بنابراین مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش هوش اخلاقی و تاب‌آوری در پیش‌بینی امنیت روان‌شناختی دانشجویان رشته حسابداری انجام شد. **روش:** مطالعه حاضر از نوع توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان دختر و پسر دوره کارشناسی رشته حسابداری دانشگاه بزرگمهر قائنات در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۰۲ بودند که از جامعه آماری ۲۲۵ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های هوش اخلاقی لنینک و کیل (۲۰۰۷ م.)، تاب‌آوری کونور و دیویدسون (۲۰۰۳ م.) و فرم کوتاه امنیت روانی مازلو (۱۹۵۲ م.) پاسخ دادند. در تحلیل داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون و روش تحلیل رگرسیون چندگانه با استفاده از نرم‌افزار SPSS 25 استفاده شد.

ملاحظات اخلاقی: این پژوهش با رعایت اصول اخلاقی هلسینگی و رضایت آگاهانه افراد انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد رابطه بین هوش اخلاقی و تاب‌آوری با امنیت روانی مثبت و معنی‌دار بود ($p < 0/01$). همچنین هوش اخلاقی و تاب‌آوری در مجموع توانایی پیش‌بینی ۴۵/۱ درصد از تغییرات امنیت روانی را داشتند. **نتیجه‌گیری:** بر اساس یافته‌ها، می‌توان گفت که هوش اخلاقی و تاب‌آوری از متغیرهای مرتبط با افزایش میزان امنیت روان‌شناختی دانشجویان هستند.

واژگان کلیدی: هوش اخلاقی؛ تاب‌آوری؛ امنیت روان‌شناختی؛ دانشجویان

نویسنده مسئول: مسعود حسنی القار؛ پست الکترونیک: masoudhasani347@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۱۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۰۶؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۸/۲۷

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Hasani Alghar M, Najafi Lahijani MM, Khayami Abiz H. The role of Moral Intelligence and Resilience in predicting Psychological Security of Students. Akhlaq-i zisti, i.e., Bioethics Journal. 2023; 13(38): e13.

مقدمه

امنیت روان‌شناختی (Psychological Security) یکی از مفاهیم مهم در بهداشت و سلامت روان انسان‌ها محسوب می‌شود (۱). امنیت روان‌شناختی شیوه‌ای مؤثر برای تشویق افراد در جهت تلاش برای ایجاد آرامش روانی تأمین امنیت فردی خانوادگی شغلی حرفه‌ای و اجتماعی است (۲). امنیت روان‌شناختی، یعنی احساس اعتماد، آرامش و رهایی از اضطراب و ترس در رابطه با برآورده شدن نیازهای خود در حال و آینده و اطمینان از این‌که هیچ کس او را تهدید نمی‌کند (۳). فرد دارای امنیت روان‌شناختی همواره احساس دوستی و عشق، تعلق آسودگی و راحتی پذیرش خود و دیگران، عزت نفس، قدرت، دلگرمی، ثبات هیجانی، خوشنودی، علاقه اجتماعی، مهربانی، همدلی، فقدان تمایلات روان رنجوری و روان‌پریشی دارد، اما نگرانی، ترس، وحشت و اضطراب، تنش و عصبانیت، جملگی از پیامدهای ناایمنی هستند (۴).

احساس امنیت روان‌شناختی تحت تأثیر عوامل مختلفی شکل می‌گیرد که یکی از این عوامل، هوش اخلاقی است. هوش اخلاقی (Moral Intelligence) مفهوم جدیدی است که اخیراً در حوزه روان‌شناسی و مدیریت مورد توجه قرار گرفته و به معنای توجه به زندگی و طبیعت انسان، رفاه اقتصادی و اجتماعی، ارتباط آزاد و صادقانه و حقوق شهروندی است (۵). هوش اخلاقی دارای چهار بعد اصلی درستکاری (ایجاد هماهنگی بین اعتقادات و اعمال)، مسئولیت‌پذیری (پذیرش اعمال و پیامدهای آن و همچنین اشتباهات و شکست‌هاست)، بخشش (چشم‌پوشی از گرفتن انتقام با وجود داشتن قدرت) و دلسوزی (توجه به دیگران) است (۶). مؤلفه‌های هوش اخلاقی، یعنی همدلی، وجدان، خویشتن‌داری، احترام و مهربانی، بردباری و انصاف، به انسان کمک می‌کند تا به صورت اخلاقی رفتار کند و بتواند در برابر هرگونه فشاری که عادت‌های مربوط به منش محکم و استوار زندگی اخلاقی مناسب را تهدید می‌کند، مقاومت کند (۷). در مطالعات ارتباط بین هوش اخلاقی و امنیت روانی پرستاران بخش‌های ویژه و اورژانس (۸)، احساس امنیت اجتماعی کارکنان (۹)، سلامت

روان دانشجویان (۱۰) و بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان (۱۱) تأیید شده است. از جمله عواملی است که از بروز مشکلات روانی در میان افراد جلوگیری به عمل می‌آورد و آن‌ها را از بروز اثرات روانی رویدادهای مشکل‌زا در امان نگاه می‌دارد، تاب‌آوری (Resilience) است (۱۲). تاب‌آوری توانایی غلبه کردن بر تنش و استفاده کردن از راهبردهای مقابله‌ای مناسب و داشتن عزت نفس و ثبات هیجانی در حوادث و شرایط مختلف زندگی تعریف شده است (۱۳). به عبارت دیگر به عنوان منبعی برای تسهیل غلبه بر مصائب مشکلات مقاومت در برابر تنش و از بین بردن اثرات روانی آن‌ها تعریف شده است (۱۴). افراد دارای تاب‌آوری بالا برخلاف افراد دارای تاب‌آوری پایین از چالش‌ها بیشتر لذت می‌برند، هیجان‌ها و احساس‌های منفی را مثبت‌تر ارزیابی می‌کنند، نگاه خوش‌بینانه‌تری به زندگی دارند و از راهبردهای مقابله‌ای سازگارتر و مناسب‌تر استفاده می‌کنند (۱۵). پژوهش‌ها از رابطه تاب‌آوری با امنیت روانی در دانش‌آموزان دختر (۱۶)، عملکرد روانی - اجتماعی افراد (۱۷)، سلامت روان دانشجویان (۱۸) و بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان (۱۹) حکایت دارد.

مطالعه امنیت روان‌شناختی بسیار مهم است، زیرا تأثیر قابل توجهی بر عملکرد و بروندهای آموزشی دارد (۲۰). همچنین امنیت روانی به عنوان منبع مهمی از منابع مؤثر روان‌شناختی در ایجاد مشارکت، رشد و توسعه شخصیت فراگیران محسوب می‌شود (۲۱). از طرفی احساس عدم امنیت دائم، شخص را در حالت بسیج قوا و به‌هم‌ریختگی سوخت و ساز بدن قرار می‌دهد و اگر ادامه یابد، فرد را به سوی بیماری‌های جسمانی و روانی سوق خواهد داد. تأثیری که احساس ناایمنی بر انسان دارد، ایجاد حالت تنش و برانگیختگی و عدم تعادل است (۴). از سویی مرور پیشینه پژوهش نشان داد که در زمینه ارتباط متغیرهای مذکور در جامعه هدف، مطالعه‌ای به صورت مستقیم انجام نشده است، لذا با توجه به اهمیت امنیت روان‌شناختی و پیامدهای آن و وجود خلأ پژوهشی در این زمینه موجب شد تا مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش هوش اخلاقی و تاب‌آوری در پیش‌بینی امنیت روان‌شناختی دانشجویان انجام شود و به دنبال پاسخ به این سؤال است که

آیا هوش اخلاقی و تاب‌آوری در پیش‌بینی امنیت روان‌شناختی دانشجویان، نقش دارد؟

روش

مطالعه حاضر از نوع توصیفی - همبستگی است. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان دختر و پسر دوره کارشناسی رشته حسابداری دانشگاه بزرگمهر قاینات در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۲۰۰۲ بودند (۵۰۰ نفر) که از جامعه آماری ۲۲۵ نفر بر اساس جدول گجرسی و مورگان (۲۲)، به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ملاک‌های ورود شامل رضایت آگاهانه، دانشجوی کارشناسی، داشتن سلامت روان بر اساس پرونده سلامت و تمایل به شرکت در مطالعه بود، ملاک‌های خروج شامل عدم همکاری در اجرای پرسشنامه و مخدوش‌بودن ابزار پژوهش بود. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌های زیر بودند:

۱. **پرسشنامه هوش اخلاقی:** این پرسشنامه ۴۰ سؤالی توسط لنیک و کیل (Lennick & Kiel) (۲۰۰۷ م.) طراحی شده که چهار مؤلفه درستکاری، مسئولیت‌پذیری، دلسوزی و بخشش را در طیف لیکرت پنج درجه‌ای (هرگز: نمره یک تا تمام اوقات: نمره ۵) می‌سنجد. دامنه نمرات بین ۴۰ تا ۲۰۰ است و نمره ۹۰ تا ۱۰۰ عالی، ۸۰ تا ۸۹ خیلی خوب، ۷۰ تا ۷۹ خوب و ۶۹ و کمتر ضعیف است. لنیک و کیل، در مطالعه خود روایی محتوایی را مطلوب و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ گزارش نمودند (۲۳). در پژوهش سیادت و همکاران، روایی به روش تحلیل عاملی چهار مؤلفه تأیید شد و پایایی کل به روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمد (۲۴). در مطالعه حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد.

۲. **مقیاس تاب‌آوری:** این مقیاس ۱۰ سؤالی توسط کونور و دیویدسون (Connor & Davidson) (۲۰۰۳ م.) طراحی شده است که بر روی مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای از هرگز (نمره یک) تا همیشه (نمره ۵) نمره‌گذاری می‌شود، دامنه نمرات بین ۱۰ تا ۵۰ است و نمرات بیشتر نشان‌دهنده

تاب‌آوری بالاتر است (۲۵). کمبل - سیلس و استین (Campbell-Sills & Stein) (۲۰۰۷ م.)، روایی سازه را به روش تحلیل عاملی تأییدی مطلوب و قابل قبول گزارش نمودند و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۲ گزارش نمودند (۲۶). در ایران در مطالعه کیهانی و همکاران، روایی سازه به روش تحلیل عاملی تأییدی، مطلوب ارزیابی شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ و دو نیمه‌سازی اسپیرمن - برون به ترتیب برابر با ۰/۶۶۹ و ۰/۶۶۵ به دست آمد (۲۷). در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ به دست آمد.

۳. **پرسشنامه امنیت روانی (فرم کوتاه):** این پرسشنامه ۱۸ سؤالی بر اساس نسخه مازلو (Maslow) (۱۹۵۲ م.) تدوین شده است که چهار خرده‌مقیاس اطمینان به خود (سؤال ۱ تا ۷)، احساس ناخشنودی (سؤال‌های ۸ تا ۱۰)، ناسازگاری محیطی (سؤال‌های ۱۱ تا ۱۵) و دید مردم نسبت به فرد (سؤال‌های ۱۶ تا ۱۸) را بر اساس طیف لیکرت می‌سنجد. به هر پاسخ نمره یک داده می‌شود و به هر پاسخ غلط نمره صفر تعلق می‌گیرد، دامنه نمرات بین صفر تا ۱۸ هست و نمرات بالاتر نشان‌دهنده امنیت روانی بیشتر در هر مؤلفه هست و در مجموع یک نمره کل به دست آید، مازلو، روایی محتوایی آن را تأیید و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۶۶ گزارش نمود (۲۸). در پژوهش شمس و خلیجیان، روایی محتوایی پرسشنامه‌ها با استناد به نظرات متخصصان بررسی و تأیید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمد (۲۹). در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

برای تحلیل داده‌ها از میانگین، انحراف معیار و آزمون همبستگی پیرسون و روش تحلیل رگرسیون چندگانه با استفاده از نرم‌افزار SPSS 25 استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های جمعیت‌شناختی نشان داد که میانگین و انحراف معیار سنی افراد نمونه برابر با $19/52 \pm 1/62$ بود. از بین افراد نمونه ۸۹ نفر (۳۹/۵ درصد) دختر و ۱۳۶ نفر (۶۰/۵ درصد)

پسر بودند. همچنین ۵۶ نفر متأهل (۲۴/۹ درصد) و ۱۶۹ نفر مجرد (۷۵/۱ درصد) مجرد بودند. به منظور بررسی رابطه بین هوش اخلاقی و تاب‌آوری با امنیت روانی دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. قبل از محاسبه ضرایب همبستگی نرمال‌بودن توزیع نمرات با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف بررسی شد.

جدول ۱: نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای بررسی نرمال‌بودن توزیع نمرات

متغیر	Z کالموگروف اسمیرنوف	مقدار احتمال
درستکاری	۰/۸۴۷	۰/۴۷۰
مسئولیت‌پذیری	۱/۲۶۳	۰/۰۸۲
دلسوزی	۱/۳۶۶	۰/۰۵۸
بخشش	۰/۹۳۶	۰/۳۴۵
هوش اخلاقی	۱/۱۸۴	۰/۱۲۱
تاب‌آوری	۱/۱۲۰	۰/۱۶۳
امنیت روانی	۱/۰۲۶	۰/۲۴۴

بر اساس نتایج جدول ۱، مقدار احتمال آماره محاسبه‌شده برای تمامی متغیرها بزرگ‌تر از ۰/۰۵ بود، بنابراین فرض نرمال‌نبودن توزیع نمرات رد نشد ($P > ۰/۰۵$). در جدول ۲

جدول ۲: شاخص‌های توصیفی و ضرایب همبستگی پیرسون بین هوش اخلاقی و تاب‌آوری با امنیت روانی

متغیر	M	SD	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
درستکاری	۲۵/۹۳	۳/۲۵۵	۱						
مسئولیت‌پذیری	۲۷/۴۱	۳/۱۵۰	۰/۴۹۹**	۱					
دلسوزی	۲۴/۶۷	۳/۲۴۰	۰/۵۷۴**	۰/۵۲۱**	۱				
بخشش	۲۱/۵۶	۳/۳۸۲	۰/۲۹۹**	۰/۱۶۱**	۰/۱۷۶**	۱			
هوش اخلاقی	۹۹/۵۶	۹/۴۵۰	۰/۸۱۵**	۰/۷۴۱**	۰/۷۷۷**	۰/۵۷۵**	۱		
تاب‌آوری	۳۴/۳۵	۶/۵۹۳	۰/۶۵۸**	۰/۵۵۴**	۰/۶۱۱**	۰/۲۳۲**	۰/۷۰۴**	۱	
امنیت روانی	۱۲/۸۸	۱/۶۴۹	۰/۵۸۱**	۰/۴۹۰**	۰/۵۵۱**	۰/۳۰۵**	۰/۶۶۱**	۰/۵۶۹**	۱

* معنی‌داری در سطح ۰/۰۵

** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱

بر اساس نتایج به دست‌آمده از جدول ۲ ضرایب همبستگی محاسبه‌شده بین هوش اخلاقی و تاب‌آوری با امنیت روانی مثبت بوده و در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی‌دار بود ($p < ۰/۰۱$).

این اساس نتیجه گرفته می‌شود بین هوش اخلاقی و تاب‌آوری با امنیت روانی دانشجویان رابطه مستقیم وجود دارد (جدول ۳).

جدول ۳: خلاصه نتایج مدل اندازه اثر هوش اخلاقی و تاب‌آوری در امنیت روانی

همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل‌شده	خطای استاندارد برآورد
۰/۶۸۰	۰/۴۶۳	۰/۴۵۱	۱/۲۲۳

به منظور پیش‌بینی امنیت روانی دانشجویان از طریق هوش اخلاقی و تاب‌آوری، از آزمون رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان استفاده شد. قبل از اجرای تحلیل رگرسیون چندگانه، پیش‌فرض‌های آماری بررسی شد که برای بررسی استقلال باقی‌مانده‌ها از آماره دوربین - واتسون (Durbin-Watson) استفاده شد که مقدار آماره دوربین - واتسون برابر با ۱/۸۳۸ بود، با توجه به اینکه مقدار آن در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین می‌توان گفت پیش‌فرض استقلال باقی‌مانده‌ها رعایت شد. همچنین برای بررسی وجود هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین از شاخص‌های تحمل و عامل تورم واریانس استفاده شد، طبق نتایج به دست‌آمده از جدول ۴، با

توجه به اینکه مقدار آماره تحمل از مقدار برش ۰/۱ بیشتر است و عامل تورم واریانس که از مقدار برش ۱۰ کمتر است، بنابراین انحرافی از مفروضه هم خطی چندگانه مشاهده نشد. با توجه به جدول ۳، ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر با ۰/۴۵۱ بود که نشان می‌دهد این دو متغیر در مجموع توانایی پیش‌بینی ۴۵/۱ درصد از تغییرات امنیت روانی را داشتند. مقدار آماره $F=۳۷/۷۳۹$ با مقدار احتمال ۰/۰۰۱ معنی‌دار بود که می‌توان نتیجه گرفت متغیرهای پیش‌بین (هوش اخلاقی و تاب‌آوری) توانایی پیش‌بینی متغیر ملاک یعنی امنیت روانی را داشتند.

جدول ۴: ضرایب رگرسیون استاندارد نشده و استاندارد شده مدل پیش‌بینی امنیت روانی

مدل	B	خطای معیار	Beta	t	مقدار احتمال	آماره تحمل	VIF
عدد ثابت a	۲/۱۸۰	۰/۹۱۰		۲/۳۹۶	۰/۰۱۷		
درستکاری	۰/۱۱۷	۰/۰۳۶	۰/۲۳۲	۳/۲۷۵	۰/۰۰۱	۰/۴۹۰	۲/۰۴۲
مسئولیت‌پذیری	۰/۰۷۶	۰/۰۳۳	۰/۱۴۵	۲/۳۲۳	۰/۰۲۱	۰/۶۲۷	۱/۵۹۶
دلسوزی	۰/۱۰۷	۰/۰۳۴	۰/۲۱۱	۳/۱۴۳	۰/۰۰۲	۰/۵۴۴	۱/۸۳۹
بخشش	۰/۰۶۵	۰/۰۲۵	۰/۱۳۴	۲/۵۸۴	۰/۰۱۰	۰/۹۰۸	۱/۱۰۱
تاب‌آوری	۰/۰۴۴	۰/۰۱۸	۰/۱۷۵	۲/۳۸۷	۰/۰۱۸	۰/۴۵۴	۲/۲۰۳

در جدول ۴، مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta) برای درستکاری ($p < ۰/۰۱$ ، $\beta = ۰/۲۳۲$)، مسئولیت‌پذیری

دلسوزی ($p < ۰/۰۱$ ، $\beta = ۰/۱۴۵$)، بخشش ($p < ۰/۰۱$ ، $\beta = ۰/۱۳۴$) و برای تاب‌آوری ($p = ۰/۰۱۸$)،

$\beta=0/175$ بود، لذا می‌توان نتیجه گرفت که مؤلفه‌های هوش اخلاقی و تاب‌آوری توانایی پیش‌بینی امنیت روانی را داشتند. با توجه به مقادیر بتا به دست‌آمده میانگین امنیت روانی به ازای یک نمره افزایش در درستکاری به اندازه $0/232$ ، مسئولیت‌پذیری به اندازه $0/145$ ، دلسوزی به اندازه $0/211$ ، بخشش به اندازه $0/134$ و به ازای یک نمره افزایش در تاب‌آوری به میزان $0/175$ افزایش یافت.

بحث

مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش هوش اخلاقی و تاب‌آوری در پیش‌بینی امنیت روان‌شناختی دانشجویان رشته حسابداری انجام شد. نتایج نشان داد رابطه بین هوش اخلاقی با امنیت روانی مثبت و معنی‌دار بود و مؤلفه‌های هوش اخلاقی، توانایی پیش‌بینی امنیت روانی را داشتند. بر این اساس نتیجه گرفته می‌شود با افزایش هوش اخلاقی، امنیت روان‌شناختی دانشجویان افزایش می‌یابد. یافته به دست‌آمده با نتایج مطالعات پیشین در این زمینه همسو است. به طور مثال مطالعه محمودی راد و همکاران، نشان داد که بهره‌گیری از هوش اخلاقی به عنوان یک عامل حمایتی درون‌زاد می‌تواند امنیت روانی پرستاران را بهبود بخشد و آسیب‌های ناشی از فشار کاری را با تقویت عوامل روان‌شناختی مثبت، کاهش دهد (۸). همچنین یافته‌های پژوهشی دیگر نشان داد فراهم‌آوردن محیط‌های کاری مملو از اخلاق و معنویت زمینه‌های ارتقای امنیت روانی پرستاران را فراهم می‌آورد (۳۰). در همین راستا نتایج پژوهش حسنی و همکاران، نشان داد هوش اخلاقی، به طور مستقیم بر روی بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان تأثیر داشت (۱۱). یافته‌های تحقیقی دیگر نشان داد که هوش اخلاقی و هر چهار مؤلفه آن (درستکاری، مسئولیت‌پذیری، بخشش و دلسوزی) بر احساس امنیت اجتماعی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارند (۹). در تبیین یافته فوق می‌توان گفت که هوش اخلاقی توانایی درک درست از خلاف، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به آن‌هاست. دانشجویان با هوش اخلاقی بالا کارهایشان را درست انجام می‌دهند، اعمال آن‌ها پیوسته

بازرزش‌ها و عقایدشان هماهنگ است، عملکرد بالایی دارند و همیشه کارها را با اصول اخلاقی پیوند می‌زنند. به عبارت دیگر می‌توان گفت دانشجویان توانمند به هوش اخلاقی خود را مسئول اعمال خود می‌دانند همین عامل هم به نوبه خود باعث می‌شود که این دانشجویان در رسیدن به اهداف خود پشتکار، انگیزش و سخت‌کوشی بیشتری را از خویش نشان دهند (۳۱). از طرفی هوش اخلاقی با دارا بودن مؤلفه‌هایی اخلاق‌مدار از جمله مسئولیت‌پذیری، بخشش، دلسوزی، انصاف، عدالت، ظرفیت اخلاقی دانشجویان را بهبود بخشیده و واکنش‌ها، شناخت‌ها، نگرش‌ها و فعالیت‌های اخلاقی را فقط در چارچوب سیستم‌های ارزشی فردی دانشجویان، امکان‌پذیر می‌سازد و به دانشجویان این احساس را القا می‌کند که آنان این توانایی را دارند که مسئولیت انتخاب‌ها و فعالیت‌ها را از نظر اخلاقی بر عهده بگیرند و هنگامی که دانشجویان مسئولیت‌پذیر باشند، سعی می‌کنند این مسئولیت‌پذیری را به محیط‌های خانوادگی شغلی و اجتماعی تعمیم دهند که باعث افزایش سلامت آنان می‌شود (۳۲). هوش اخلاقی در دانشجویان باعث عمل مبتنی بر ارزش‌ها و اهمیت قائل‌شدن برای دیگران گردیده که این امر سبب روابط سالم در دانشگاه می‌گردد و زمینه‌ساز افزایش امنیت روان‌شناختی خواهد گردید. در تبیینی دیگر می‌توان گفت هوش اخلاقی از راه افزایش فضای همکاری در روابط و انتظارات، مسئولیت‌پذیری، تعهد و توانمندی‌های افراد در زمینه‌های اخلاقی و ایجاد توقع در رفتارهای اخلاقی در میان دانشجویان علاوه بر بهبود رفتارها مقدمه‌ای برای پیدایش روابط سالم و بانشاط در نتیجه تأمین امنیت روان‌شناختی دارد.

نتایج نشان داد بین تاب‌آوری با امنیت روانی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و تاب‌آوری توانایی پیش‌بینی امنیت روانی را داشت. در زمینه نتیجه به دست‌آمده مطالعه‌ای به صورت مستقیم در جامعه هدف انجام نشده است، اما با نتایج مطالعات مرتبط و نزدیک در این زمینه همسو است. به عنوان مثال نتایج پژوهش مرادی و همکاران، نشان داد که تاب‌آوری همبستگی مثبت معناداری با امنیت روانی دارد و همچنین توان پیش‌بینی امنیت روانی را دارد (۱۶). مطالعه

دیگر در دوران کرونا نشان داد که تاب‌آوری روانی اثر مستقیم و معناداری بر عملکرد روانی - اجتماعی افراد داشت (۸). پژوهش مهرگان و همکاران، نشان داد که ارتباط تاب‌آوری با ابعاد سلامت روان (شکایات جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، اضطراب اجتماعی و افسردگی) دانشجویان معنادار است (۱۸). در همین راستا یافته‌های مطالعه‌ای دیگر نشان داد که تاب‌آوری، موجب ارتقای بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان شد (۱۹). در تبیین یافته فوق می‌توان گفت تاب‌آوری مفهومی پیچیده است که دیدگاه‌های مختلفی درباره آن بیان شده، مثلاً برخی تاب‌آوری را به عنوان فقدان وجود مشکلات روان‌شناختی در برابر رویدادهای آسیب‌زا می‌دانند، برخی روی فرآیند تاب‌آوری روانی تمرکز دارند که انطباق سریع با رویداد تنش‌زا را نشان می‌دهد، دیدگاه سوم نیز به ویژگی‌های شخصیتی فرد توجه دارند که به واکنش فرد در مقابل رویدادها و فلاکت‌ها اشاره می‌کنند (۳۳). این سازه نشان‌دهنده توانایی انعطاف‌پذیر فرد در شرایط متفاوت و مقابله مؤثر و کارآمد در برخورد با عوامل فشارزا و چالش‌ها و حل مسأله فرد است، افرادی که از تاب‌آوری بالایی برخوردار هستند، قادر به مهار افکار و تصاویر مزاحم خود در مواجهه با رویدادهای فشارزا هستند که موجب کاهش نگرانی و استرس می‌شود و این کاهش نگرانی به نوبه خود باعث بهبود امنیت روانی می‌شود (۳۴). در تبیینی دیگر می‌توان گفت افراد تاب‌آور، به طرز ویژه و انعطاف‌پذیر به مسائل می‌نگرند، برای حل آن‌ها طرح و برنامه‌ریزی می‌کنند و منابع کاملی برای مقابله با مشکلات دارند، لذا هرچه فرد قدرت بیشتری در مقابله با مشکلات و استرس‌های زندگی و تحصیلی داشته باشد، کمتر در معرض آشفتگی‌های روانی و هیجانی قرار می‌گیرد و از سلامت و امنیت روان‌شناختی بالاتری بهره‌مند می‌شود.

نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر نشان داد بین تاب‌آوری و هوش اخلاقی با امنیت روان‌شناختی در دانشجویان رشته حسابداری، روابط

مثبت و معنی‌داری وجود داشت. در مجموع می‌توان گفت با افزایش تاب‌آوری و هوش اخلاقی در دانشجویان، امنیت روان‌شناختی ارتقا می‌یابد.

از محدودیت‌های مطالعه حاضر تعداد کم نمونه و تمرکز این پژوهش بر روی دانشجویان کارشناسی بود. بنابراین در خصوص تعمیم نتایج به دانشجویان تحصیلات تکمیلی، جانب احتیاط باید رعایت شود.

پیشنهاد می‌گردد این پژوهش بر روی نمونه‌های بزرگ‌تر و دانشگاه‌های مختلف صورت پذیرد. همچنین اجرای دوره‌های آموزشی ویژه و راه‌های ارتقا بخشی هوش اخلاقی و تاب‌آوری دانشجویان به وسیله برگزاری نشست‌ها، سمینارهای تخصصی در این خصوص با حضور متخصصان و صاحب‌نظران حوزه روان‌شناسی انجام شود. در نهایت پیشنهاد می‌شود که مسئولین دانشگاه‌ها در برنامه‌های مراکز مشاوره و برنامه‌های فرهنگی دانشگاه ارتقای امنیت روان‌شناختی دانشجویان را در نظر بگیرند.

مشارکت نویسندگان

مسعود حسنی القار: طراحی و نگارش متن مقاله.

محمد مهدی نجفی لاهیجانی: جمع‌آوری داده‌ها.

حمزه خیامی آبی: تحلیل آماری داده‌های مقاله.

نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید نموده و مسئولیت پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته‌اند.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تقدیر و تشکر

ابراز نشده است.

تأمین مالی

نویسندگان اظهار می‌نمایند که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

References

1. Salehi B, Asghari Ebrahim Abad MJ. Investigating the impact of the role and dimensions of religion and distress tolerance in predicting the psychological safety of infertile women. *Women's Studies Sociological and Psychological*. 2019; 17(1): 165-192. [Persian]
2. Sharbatian MH, Danesh P, Ahmadi A. The Sociological Study of Factors Affecting Women's Social Security in Mashhad as a Metropolis. *Quarterly Journal of Women and Society*. 2015; 6(21): 143-166. [Persian]
3. Dehghani H, Ebrahimi H. Studying the feeling of social and psychological security with a tendency toward superstition (Case Study: Isfahan University students). *Strategic Research on Social Problems in Iran University of Isfahan*. 2019; 8(4): 99-122. [Persian]
4. Raiisi F, Hajikaram A, Bakhshi F, Tehrani Zadeh M, Amani F. Predicting internet addiction based on social skills & mental security among university students. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*. 2020; 7(2): 128-139. [Persian]
5. Jafari E, Pourmohseni F, Ghobadi Z, Taklavi Varniab S. The role of moral intelligence and psychological capital in predicting the social capital of soldiers. *Military Psychology*. 2020; 11(41): 27-39. [Persian]
6. Lennick D, Kiel F. *Moral intelligence: Enhancing business performance and leadership success in turbulent times*. Philadelphia: Pearson Prentice Hall; 2011.
7. Pakzad MA, Hellatabadi Farahani ME, Ghafouri S, Khosravitanak M. Social Development of Students: The Predictive Role of Moral Intelligence and School Culture. *Bioethics Journal*. 2022; 12(37): 1-11. [Persian]
8. Mahmoudirad G, Khoshbakht H, Sharifzadeh G, Izadpanah A. Relationship between moral intelligence and psychological safety among emergency and intensive care units nurses. *Health, Spirituality and Medical Ethics*. 2020; 7(1): 2-8. [Persian]
9. Bokaie A, Agha Ahmadi G. The role of using moral intelligence on creating a sense of social security in the organization. Tehran: The Fourth National Conference on Business Management and Commerce; 2020. [Persian]
10. Pourseyed S, Poueseyed S. The Relationship between Ethical Intelligence and Mental Health in Students. *Ethics in Science and Technology*. 2021; 16(1): 151-154.
11. Hassani M, Shohoudi M, Mirghasemi SJ. The study of relationships between Moral Intelligence and Self-efficiency with Psychological Well-Being among martyr's wife and offspring of Urmia University. *Bioethics Journal*. 2016; 6(19): 155-180. [Persian]
12. Pahwa S, Khan N. Factors affecting emotional resilience in adults. *Management and Labour Studies*. 2022; 47(2): 216-232.
13. Baker DA, Caswell HL, Eccles FJ. Self-compassion and depression, anxiety and resilience in adults with epilepsy. *Epilepsy & Behavior*. 2019; 90: 154-161.
14. Mao X, Wang Z, Hu X, Loke AY. A scoping review of resilience scales of adults to develop a prototype disaster resilience tool for healthcare rescuers. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 2020; 49: 101678.
15. Süß H, Ehlert U. Psychological resilience during the perimenopause. *Maturitas*. 2020; 131: 48-56.
16. Moradi A, Karimi P, Pourfargh S. The relationship between resilience and psychological security in female students. Tehran: The First National Congress of Community Empowerment in the Field of Sociology, Educational Sciences and Social and Cultural Studies; 2016.
17. Layegh H, Ghorbani V, Soltanabadi S, Mohammadpour M, Gavahi S. The relationship between positive and negative affect and psychosocial function in the corona epidemic: The mediating role of psychological resilience. *Rooyesh-e Ravanshenasi Journal*. 2022; 10(12): 251-260. [Persian]
18. Mehrgan B, Asadi Majareh S, Moghtader L. The path analysis of the relationship between religious coping (positive and negative) with Dimensions of mental health in students during the quarantine of the Corona virus epidemic. *Rooyesh-e Ravanshenasi Journal*. 2022; 11(1): 163-174. [Persian]
19. Valibeigi M, Moheb N, Abdi R. Explaining the structural model of the relationship between optimism and resilience with psychological well-being based on life satisfaction in students with symptoms of borderline personality disorder. *Journal of Modern Psychological Researches*. 2022; 16(64): 1-18. [Persian]
20. Spomer K. *Psychological Safety and Academic Performance: A Quantitative Correlational Study*. Arizona: Grand Canyon University; 2022.

21. Lateef F. Maximizing learning and creativity: Understanding psychological safety in simulation-based learning. *Journal of Emergencies, Trauma and Shock*. 2020; 13(1): 5-14.
22. Krejcie RV, Morgan DW. Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 1970; 30(3): 607-610.
23. Lennick D, Kiel F. *Moral intelligence: Enhancing business performance and leadership success*. Philadelphia: Pearson Prentice Hall; 2007.
24. Siadat S, Kazemi I, Mokhtaripour M. Relationship between Moral Intelligence and the Team Leadership in Administrators from Faculty Members Point of View at the Medical Sciences University of Isfahan 2008-2009. *Journal of Health Administration*. 2009; 12(36): 61-69. [Persian]
25. Connor KM, Davidson JR. Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*. 2003; 18(2): 76-82.
26. Campbell-Sills L, Stein MB. Psychometric analysis and refinement of the connor-davidson resilience scale (CD-RISC): Validation of a 10-item measure of resilience. *Journal of Traumatic Stress: Official Publication of The International Society for Traumatic Stress Studies*. 2007; 20(6): 1019-1028.
27. Keyhani M, Taghvaei D, Rajabi A, Amirpour B. Internal Consistency and Confirmatory Factor Analysis of the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC) among Nursing Female. *Iranian Journal of Medical Education*. 2015; 14(10): 857-865. [Persian]
28. Maslow A. *The SI test: A measure of psychological security-insecurity*. Palo Alto, Calif: Consulting Psychologists. Berlin: Denton; 1952.
29. Shams G. The Effect of Secure-Base Leadership Components on the Staff Psychological Safety: The Role of Leadership Effectiveness. *The Journal of New Thoughts on Education*. 2014; 9(4): 34-55. [Persian]
30. Ardalan M, Ghanbari S, Zandi K, Saifpanahi H. Modeling the Relationship of psychological empowerment, Spirituality at work and psychological Safety in nurses. *Quarterly Journal of Nursing Management*. 2013; 2(3): 69-79. [Persian]
31. Ghaffari M, Haijlo N, Bayami S. The Relationship between Social and moral Intelligence with Academic Performance of Medical Students in Maragheh and Bonab, Iran in 2015. *Journal of Nursing Education*. 2015; 4(3): 48-55. [Persian]
32. Aghighi A. Relationship between Some Ethical Variables on Organizational Health. *Ethics in Science and Technology*. 2017; 11(3): 97-116. [Persian]
33. Meister RE, Weber T, Princip M, Schnyder U, Barth J, Znoj H, et al. Resilience as a correlate of acute stress disorder symptoms in patients with acute myocardial infarction. *Open heart*. 2015; 2(1): e000261.
34. Milioni M, Alessandri G, Eisenberg N, Castellani V, Zuffianò A, Vecchione M, et al. Reciprocal relations between emotional self-efficacy beliefs and ego-resiliency across time. *Journal of Personality*. 2015; 83(5): 552-563.